

A III. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásairól

A konferencia közvetlen munkálatainak lezárását, tanulságainak első összegezését jelentik a Könyvtáros 1971. májusi számában olvasható Ajánlások. Ezen a helyen is szükségesnek tartjuk gondolatmenetük áttekintését, legfőbb mondanivalóik kiemelését. (A szerk.)

"A III. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásai" kiindulásként leszögezik, hogy "a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények általában helyesen értékelték a társadalmi, gazdasági és kulturális változásokból adódó új szükségleteket, s szervezetüket, munkájukat igyekeztek ezekhez szabni". Ennek ellenére máig fennmaradtak a társadalmi szükségletek, az egyéni igények, a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szolgáltatások és e szolgáltatások feltételei között kialakult különféle ellentmondások.

Az ellentmondások felszámolása feltételezi a könyvtári szolgálat és a szakirodalmi tájékoztatás fokozódó társadalmi szerepének elismerését és az ennek megfelelő fejlesztést. "Az általános iskolai oktatás mellett - hangsúlyozzák az ajánlások - a nyilvános általános és szakkönyvtárak egyre magasabb színvonalon nyújtott szolgáltatásai képezik azt a művelődési-tájékoztatási lehetőséget, amelynek igénybevételét az államnak minden állampolgár számára ingyenesen kell biztosítania. E szolgáltatások anyagi feltételeinek megteremtése olyan sürgető feladat, amelyet az állami erőforrások felosztásánál feltétlenül figyelembe kell venni." A rendszeren belül "megkülönböztetetten kell kielégíteni a munkásosztály, a jövőre felkészülő ifjúság, valamint a mában alkotó és jelentős kihatású társadalmi döntéseket hozó személyek igényeit".

Az intézmények vezetőinek és munkatársainak együttes kötelessége, "hogy a rendelkezésükre bocsátott anyagi és szellemi javakat a legjobban használják fel az igen változatos információs szükségletek igényévé fejlesztésére és kielégítésére. E követelménynek csak akkor tehetnek eleget, ha a marxizmus-leninizmus szilárd ideológiai alapjain állva, politikai elkötelezett-

séggel végzik munkájukat, állandóan fejlesztik szakmai ismereteiket, erősítik magukban a szolgálat készségét, s kellő szellemi rugalmassággal tartanak lépést az új és új igényekkel."

További követelmény a társadalom különböző szerveivel és intézményeivel való együttműködés és kooperáció a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási rendszeren belül, illetve a népgazdasági információs rendszerek és a könyvtárügy között. Ennek általános kibontakoztatása elől minden szervezeti, technikai és szemléleti akadályt el kell hárítani.

A megoldásra váró feladatok közül a konferencia záró dokumentuma azokat emeli ki, "amelyeknek végrehajtása vagy elmaradása döntően hat ki a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási rendszer egészének teljesítőképességére". Ezek a következők: a könyvtárosok és a tájékoztatók életkörülményeinek javítása; a képzés továbbfejlesztése; az állománygyarapítási keretek gyors növelése; kisgépesítés és a nagygépesítésre való felkészülés rövid távon, a nagygépesítés megkezdése középtávon; 15 éves beruházási tervjavaslat kidolgozása az országos és regionális szerepkörű könyvtárak rekonstrukciójára, illetve felépítésére; a külterületi ellátás, a vidék szakirodalmi ellátása és a társadalomtudományi dokumentáció hiányosságainak felszámolása; a központi szolgáltatások kibontakoztatása.

A dokumentum ezt követően a szakirányítás, az irányítók és a fenntartók teendőit fogalmazza meg. Felhívja az MM-et, hogy "ágazati felelősségéből következően intézkedjék az illetékességébe eső feladatok megoldására", ezen túl kezdeményezze és szorgalmazza a szükséges lépéseket. "A gazdasági és jogi konstrukcióknak megfelelő módszerekkel, illetve szabályozókkal irányítsa az ellátási rendszer működését." Fejlessze a kutatást, hasznosítsa intenzívebben az OKDT-ben és a szakmai egyesületekben rejlő lehetőségeket. Járjon el egy központi és önálló könyvtári alap létesítése érdekében. Fejlessze és szervezze a nemzetközi munkamegosztást és együttműködést, igazítsa a hazai ellátási rendszer munkáját a nemzetközi szabványokhoz. "A jelenlegi konferencia törekvéseinek összefoglalásaként, illetve a könyvtárügynek a társadalom fejlődésével összhangban történő fejlesztése érdekében terjesszen elő új könyvtári törvényt."

Fokozni kell az együttműködést az MM és az OMF, illetve a többi főhatóság között. "Azt a helyes elvet, amely minden vállalatot, intézményt felelősnek tekint a maga informáltságáért, feltétlenül ki kell egészíteni azzal az elvvel, hogy a főhatóságok irányító, ellenőrző és fejlesztő tevékenységének szerves része a könyvtári ellátás és a szakirodalmi tájékoztatás előmozdítása a hozzájuk tartozó terület számára." Ennek jegyében kell döntenie arról is, hogy az alapszolgáltatásokon túlmenő információs szolgáltatások áru jellegét mennyire célszerű érvényesíteni.

A felsőoktatási intézmények könyvtárai gyors és hatékony intézkedések nélkül nem tudják a kellő színvonalon ellátni sem anyaintézményüket, sem nyilvános könyvtári feladataikat.

A vállalatok és intézmények joga, "hogy a könyvtárnak az információs rendszerben való elhelyezkedését" rugalmasan, a helyi feltételekhez igazodva oldják meg, de lényeges az, hogy információs rendszerük "minden esetben alapozódjék - akár vállalaton belül, akár azon kívül - szakirodalmi bázisra is". A vállalatok a munkásság szakirodalmi ellátásának segítéséről sem feledkezhetnek meg.

Az általános nyilvános könyvtári ellátás 2-3 ötéves tervperiódus alatt megoldható teljes körű korszerűsítése és az iskolai könyvtárak kifejlesztése "tanácsaink vállán nyugszik". A dokumentum ezzel összefüggésben hangsúlyozza a megyei tanácsoknak "mint az állami könyvtárpolitika területi letéteményeseinek" irányító és összehangoló szerepét.

A dokumentum egyetért "a szakszervezeteknek azzal az álláspontjával, hogy nevelőmunkájuk fő bázisának tekintik a könyvtárakat, és ehhez mértén kívánnak gondoskodni fejlesztésükről". Megérti "azt a szakszervezeti álláspontot, amely szerint a szakszervezeti könyvtárak a lakosság számára csak abban az esetben nyújthatnak szolgáltatásokat, ha fenntartásukhoz az illetékes tanácsok arányosan hozzájárulnak".

Az ajánlások végül megköszönik a könyvtárhasználati és olvasási kultúra fejlesztését célzó társadalmi erőfeszítéseket, és hangsúlyozottan kéri a társadalom kulturális, tudományos és termelési szervezeteitől, a különböző intézmények munkatársaitól, kiemelten a pedagógusoktól a további támogatást.

F. T.